

Franco Fagioli & Gabetta Consort —*Natura & turments*

Palau Grans Veus

Dijous, 20 de gener de 2022 – 20 h

Sala de Concerts

Amb el suport de:

Membre de:

Programa

Franco Fagioli, contratenor

Gabetta Consort

Andrés Gabetta, concertino i director

I

Henry Purcell (1659-1695)

"Curtain music" de *Timon of Athens*

Leonardo Vinci (ca. 1696-1730)

"Quell'usignolo che innamorato", de *Gismondo, re di Polonia*

Georg Friedrich Händel (1685-1759)

"Agitato da fiere tempeste", d' *Oreste*

Antonio Vivaldi (1678-1741)

Concert per a violí "*Grosso Mogul*", *RV. 208*

1. Allegro
2. Grave - Recitativo
3. Allegro

Leonardo Vinci

"Gelido in ogni vena", de *Siroe, re di Persia*

Georg Friedrich Händel

"Dopo notte atra e funesta", d' *Ariodante*

II

Nicola Porpora (1686-1768)

"Alto Giove" de *Polifemo*

Leonardo Vinci

"Vo solcando in mar crudele", d'*Artaserse*

Antonio Vivaldi

Concert per a violí RV. 387

1. Allegro
2. Largo
3. Allegro

Georg Friedrich Händel

"Scherza infida" d'*Ariodante*

Pier Antonio Locatelli (1695-1764)

del *Concerto XI a quattro*

1. Largo
4. Giga, Allegro

Georg Friedrich Händel

"Sento brillar nel sen", de *Il pastor fido*

Durada aproximada del concert:

Primera part: 40 minuts | Pausa: 15 minuts | Segona part: 43 minuts

#clàssics #noureferents

Mecenes d'Honor

Mecenes Protectors

Mitjans Col·laboradors

vocento

Col·laboradors

Armand Basi – Bagués-Marsiera Joiers – Balot Restauració – Cardoner Grup – Catalonia Hotels & Resorts – Coca-Cola – Col·legi d'Enginyers de Camins, Canals i Ports – Col·legi Oficial d'Òptics Optometristes de Catalunya – Deloitte – Eurofirms Group – Fundació Antiques Caixes Catalanes - BBVA – Fundació Caixa d'Enginyers – Fundació Castell de Peralada – Fundació Metalquímia – Helvetia Compañía Suiza S.A. de Seguros y Reaseguros – La Fageda – Quadis – Saba Infraestructures, S.A. – Scasi Soluciones de Impresión S.L.

Amics Benefactors

Ascensores Jordà, S.A. – Fundació Antoni Serra Santamans – Inclos Interiorisme, S.L. – Morera Casablanca S.L. – Teatre Romea – Veolia Serveis Catalunya S.A.U. – Salvador Viñas Amat

Membres Palau XXI

Mª Dolors i Francesc – Elvira Abril – Pere Armadàs Bosch – Rosamaria Artigas i Costajussà – Marta Barnes – professor Rafael I. Barraquer Compte – Mariona Carulla Font – Lluís Carulla Font – Carlos Colomer Casellas – Isabel Esteve Cruella – Pere Grau Vacarissas – Maria José Lavin Guitart – Anna Saura Miarnau – Juan Manuel Soler Pujol – Daniela Turco – Joan Uriach Marsal – M^a. del Carmen Pous Guardia

Poema

Els rius de Buda

En un paisatge com aquest,
verdor total, biologia que camina,
la vida sembla més una bruta casualitat
que no pas una constatació irrefutable.

Aquestes grutes anguilades cap a la pensa,
aquests llits de fang per a furtius i escàpols,
formigues que devoren, amb llepolia,
els fluxos seminals
del meu cel.

Per què no m'havies dit mai abans
que en realitat som tan poca cosa?

Jaume C. Pons Alorda
Riu, bèstia (2021)

Comentari

Un títol suggeridor ens convida a endinsar-nos al món de la natura i els turments a través de la música vocal del segle XVIII. Un segle en què els cantants de moda eren els *castrati*. Actualment els contratenors són els encarregats de tornar a la llum moltes d'aquelles melodies. El repertori del concert està integrat d'àries d'òpera intercalades amb *Concerts per a violí*. Un flirteig de virtuosisme entre la veu de Franco Fagioli i el violí d'Andrés Gabetta, que han estat els “dissenyadors” d'aquest programa fet a mida.

El concert s'inicia amb una “Curtain music” de *Timon of Athens* de Henry Purcell que serveix com a obertura de teló per a l'ària “Quell'usignolo che innamorato” de l'òpera *Gismondo, re di Polonia* de Leonardo Vinci. Durant tota l'ària podem escoltar el rossinyol que s'esmenta al text gràcies al so que ens evoquen les flautes. Comença així el nostre viatge per les emocions i la natura a través de la música. La carrera de Leonardo Vinci va quedar truncada de manera prematura quan va morir amb menys de quaranta anys. Tot i això, la seva fama va traspasar fronteres i va arribar fora d'Itàlia. Sembla que Händel va presentar a Londres un *pasticcio* sobre àries seves. Precisament un altre pastitx és l'òpera *Oreste* de Händel en la qual trobem l'obra següent del concert, l'ària “Agitato da fiere tempeste”; una òpera composta per peces d'altres obres anteriors del mateix autor.

Després de dues àries de lluïment vocal arriba el moment del virtuosisme instrumental amb el *Concert per a violí RV 208*, “*Grosso Mogul*” de Vivaldi. Segons el professor Michael Talbot, aquest sobrenom estaria possiblement relacionat amb el llibret de l'òpera *Il gran Mogol* de Domenico Lalli. Molts comerciants de Venècia tenien relacions amb l'Imperi indi del Gran Mogol i Vivaldi es va inspirar en els seus testimonis per crear el *Concert*. Després del parèntesi instrumental torna la veu amb “Gelido in ogni vena” de l'òpera *Siroe, re di Persia* de Vinci. Es tracta d'una ària en què s'escolta la fredor i el terror de la mort. Per finalitzar aquesta primera part, l'ària “Dopo notte atra e funesta” de l'òpera *Ariodante* de Händel ens trasllada a una tempesta. Aquesta òpera, com moltes altres òperes de l'autor, va caure en l'oblit durant més de dos-cents anys. A casa nostra l'estrena en temps moderns es va produir el 2006.

Comencem la segona part del concert donant gràcies a Júpiter, o més ben dit a Porpora per haver escrit l'ària "Alto Giove" de l'òpera *Polifemo*. Nicola Porpora va ser un dels compositors d'òpera seriosa més reconeguts durant la primera meitat del segle XVII. Va ser mestre de Haydn i va escriure al voltant d'una ciquantena d'òperes. *Polifemo* es va estrenar el 1735 al King's Theatre de Londres amb la veu del famós *castrato* Farinelli. L'estrena va ser un gran èxit segons el que narren les cròniques de l'època. El «London Daily Post» va deixar escrit que les funcions havien atret "una de les audiències més grans que s'hagin conegut en aquesta temporada". Es tracta de la darrera de les cinc òperes que Porpora va escriure durant la seva estada a Londres. "Alto Giove" ens transmet la calma i la grandesa d'un Acis que dona les gràcies (ara sí) a Júpiter per haver-lo fet immortal. Si la primera part del concert finalitza amb una tempesta al mar musicada per Händel, ara tornem a sentir la fúria del mar sota la visió de Vinci. "Vo solcando in mar crudele" pertany a l'òpera *Artaserse*, estrenada el febrer del 1730 a Roma. Va ser l'última de les quatre òperes que Metastasio va escriure per al Teatre delle Dame de Roma.

L'obra següent del programa és el *Concert per a violí KV 387* de Vivaldi, dedicat a Anna Maria. Vivaldi exercia de mestre de violí a l'Ospedale della Pietà a Venècia. La institució allotjava joves òrfenes. Les noies que formaven part de les Figlie di Coro eren les úniques que rebien formació musical, arribant a formar a principi del segle XVII una de les orquestres més importants d'Europa. En aquest context trobem Anna Maria, l'alumna preferida de violí de Vivaldi, a la qual va dedicar nombroses obres i que era considerada una gran virtuosa de l'instrument.

Per finalitzar el concert tornem a l'univers dels *castrati* amb dues àries de Händel farcides amb dos moviments del *Concerto XI a quattro* del violinista Pietro Locatelli. "Scherza infida" de l'òpera *Ariodonte* mostra el patiment intern del protagonista en creure que ha estat traït per la seva estimada Ginevra. La peça es divideix en dues parts contrastants. Una primera, passiva, en la qual l'*affetto* és la tristesa, i una segona part en què la ira s'apodera de la música. Per últim, escoltem "Sento brillar nel sen" de l'òpera *Il pastor fido* de Händel. Tot i ser una obra escrita el 1712, aquesta ària no s'hi va afegir fins a la versió revisada del 1734. L'òpera, que va obrir la primera temporada de Händel al nou teatre d'òpera al Covent Garden, és l'encarregada de tancar aquest viatge entre *Natura i turments*.

María José Anglés, musicòloga

Sinopsi

A les òperes barroques, els turments humans se solen identificar amb la natura i s'expressen a través seu: l'ànima torturada de l'heroi, manifestada com un vaixell malmès que lluita contra la tempesta; un rossinyol solitari, que canta versos d'amor, o un riu gelat que troba la salvació en la intervenció divina: l'única capaç d'alliberar el pobre infeliç de l'agonia de la seva existència o, si més no, de donar-li la força suficient per combatre-la.

El programa *Natura i turments*, concebut conjuntament per Andrés Gabetta i Franco Fagioli, presenta algunes de les àries més cèlebres i belles de Vinci i de Händel, entre altres compositors, interpretades pel contratenor de prestigi mundial. Dos *Concerts per a violí* de Vivaldi, impulsor del figurativisme musical, completen aquest programa com a elements d'enllaç entre les àries.

En aquest concert, Franco Fagioli i Andrés Gabetta estan acompanyats de l'ensemble Gabetta Consort, una formació de dimensions flexibles –en aquest cas, intermèdies– que aporta intimitat musical i, alhora, contrastos potents.

Biografies

Franco Fagioli, Contratenor

©Julian Laidig

És el virtuós contratenor més destacat de la nostra època. Reconegut tant per la seva capacitat artística com per la bellesa de la veu i una tècnica magistral, que comprèn tres octaves, és el primer contratenor que ha signat un contracte en exclusiva amb Deutsche Grammophon. La relació de Fagioli amb aquest segell l'acredita com una de les estrelles més brillants de l'òpera barroca i del *bel canto* de principis del segle XIX. El seu primer enregistrament en solitari per al prestigiós segell groc, *Rossini*, amb Armonia Atenea i George Petrou, així com l'àlbum d'àries de Händel amb Il Pomo d'Oro, i l'espectacular àlbum d'àries de Leonardo Vinci, enregistrat també amb Il Pomo d'Oro, han obtingut el reconeixement internacional de la crítica.

Entre les seves interpretacions recents cal destacar Nerone d'*Agrippina* per a la Royal Opera House de Londres i per a la Bayerische Staatsoper de Munic; el paper principal de *Sigismondo* de Rossini, al Teatr Słowackiego de Cracòvia; el paper principal d'*Eliogabalo* de Cavalli, per a l'Opéra National de París i per a la Nederlandse Opera; Arsace de *Semiramide* de Rossini, per a l'Opéra National de la Lorena; Idamante d'*Idomeneo*, per a la Royal Opera House de Londres; Andronico de *Tamerlano* al Teatro alla Scala de Milà; Ruggiero d'*Alcina*, per a l'Hamburgische Staatsoper; el paper principal de *Serse* a l'Staats theater de Karlsruhe; *Piacere* d'*Il trionfo del Tempo e del Disinganno*, de Händel, per al Festival d'Ais de Provença, l'Opéra de Lilla i el Théâtre de Caen, i el paper principal de *Giulio Cesare* de Händel, per al Teatro Colón de Buenos Aires i per a l'Opernhaus de Zurich.

També ha destacat com a concertista als festivals de Halle, Ludwigsburg, Innsbruck i Salzburg, i ha col·laborat sovint amb directors de la categoria de Rinaldo Alessandrini, Alan Curtis, Gabriel Garrido, Nikolaus Harnoncourt, René Jacobs, José Manuel Quintana, Marc Minkowski, Riccardo Muti i Christophe Rousset.

La seva impressionant discografia inclou els papers principals de *Serse* de Händel, d'*Orfeo* i d'*Ezio* de Gluck, d'*Adriano in Siria* de Pergolesi, de *Berenice* i de *Teseo* de Händel, d'*Artaserse* i de *Catone in Utica* de Leonardo Vinci, de *La concordia de' pianeti* de Caldara, de *Siroe, rè di Persia* de Hasse, i els àlbums en solitari *Arias for Caffarelli* i *Il maestro Porpora*.

Andrés Gabetta & Gabetta Consort

©Concerti a Teatro - Jacopo Grassi

El violinista Andrés Gabetta és considerat un dels especialistes en Barroc més notable dels darrers temps.

Sempre a la recerca de la riquesa sonora, combinada amb contrastos vius i emprant instruments de la Belle Époque, ha actuat com a solista i concertino en nombroses sales de prestigi, com ara l'Elbphilharmonie d'Hamburg, Philharmonie de Berlín, Köln Philharmonie, Musikverein de Viena, Théâtre des Champs Élysées i Philharmonie de París, Concertgebouw d'Amsterdam, KKL de Lucerna, juntament amb grans artistes de renom, com ara Franco Fagioli, Sol Gabetta, Julia Lezhneva, Giuliano Carmignola, Vivica Geneaux, Simone Kermes, Núria Rial, Maurice Steger, Gábor Boldoczki i Sergej Nakariakov.

Ha interpretat la majoria de les obres mestres barroques més conegudes, però també ha explorat peces singulars i inèdites del repertori barroc, algunes de les quals ha descobert ell mateix després d'anys de recerca. Moltes d'aquestes peces úniques formen part de la seva discografia, que es caracteritza per un elevat grau de refinament.

Amb l'impuls de Christophe Coin va començar a indagar en la sensualitat de la música barroca cap a l'any 2000 com a concertino de l'Ensemble Baroque de Llemotges. Més endavant va continuar aprofundint en aquest experiment amb la Basel Chamber Orchestra, abans de fundar la Cappella Gabetta amb la seva germana Sol el 2011.

El 2017 va col·laborar per primera vegada amb la prestigiosa cantant d'òpera Cecilia Bartoli per a la producció del CD *Dolce duello*. Poc després Gabetta va tornar a compartir escenari amb Bartoli per interpretar les *Quattro stagioni* de Vivaldi en una gira europea com a solista. Des d'aleshores Cecilia Bartoli el continua convidant com a solista i concertino per participar en els projectes Les Musiciens du Prince de l'*ensemble* monegasc.

El 2019, la voluntat d'Andrés Gabetta de redescobrir un repertori barroc italià i francès que fos divers, inusual, inèdit i innovador va donar lloc a la creació del Gabetta Consort.

Gabetta Consort, que cerca la bellesa de tots dos estils, es caracteritza per la seva flexibilitat, de manera que la formació es pot ampliar o reduir i integrar des de quintets fins a simfonies de cambra.

Andrés Gabetta ha comptat amb el compromís i la implicació d'alguns dels millors intèrprets de música barroca del món. Plegats han enregistrat *Concerts per a violí* inusuals, obres mestres clàssiques remasteritzades que reflecteixen l'estil de Gabetta, amb la col·laboració de grans solistes internacionals.

Gabetta Consort està format, en aquesta ocasió, per:
Andrés Gabetta, concertino i director. *Violins primers*: Jorge Jiménez, Roldán Bernabé Carrión i Andrés Murillo. *Violins segons*: Lauda Corolla i Jesús Merino Ruiz. *Violes*: Alice Bisanti i Joanna Michalak. *Violoncels*: Claire-Lise Demettré i Marcello Scandelli. *Contrabaix*: Davide Nava. *Clavicèmbal*: Yoko Nakamura. *Tiorba*: Miguel Rincón. *Fagot*: Alessandro Nasello Alessandro.

Palau de la Música Catalana

Celebrem la vida!

Missa en Si menor de Bach amb
Balthasar Neumann Chor &
Ensemble & Hengelbrock

El clave ben temperat de Bach amb
Evgeni Koroliov

L'Orfeo de Monteverdi
Europa Galante & Biondi

Concert per a piano núm. 2 de Chopin
Pires, Simfònica Gulbenkian
& Shimono

Passió segons sant Mateu de Bach
Collegium Vocale Gent
& Herreweghe

Philharmonia Orchestra
& Rouvali

Yuja Wang

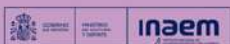
King Arthur i The fairy queen de Purcell amb
Vox Luminis

La consagració de la primavera de Stravinsky amb
Les Siècles & Roth

Integral de Simfonies de Brahms amb
Orquestra Simfònica de la
Ràdio Sueca & Harding

Més informació i
venda d'entrades a
www.palaumusica.cat

Amb la col·laboració de:

Textos

Leonardo Vinci (ca. 1696-1730)

“Quell’usignolo che innamorato”, de
Gismondo, re di Polonia

Llibret de Francesco Briani (1708/09-?)

Quell’usignolo
ch’è innamorato,
se canta solo
tra fronda e fronda,
piange del fato
la crudeltà.

*Si el rossinyol
que s’ha enamorat
canta tot sol
entre les fulles verdes,
és que plora a causa
del seu cruel destí.*

S’ode pietoso
nel bosco ombroso
chi gli risponda,
con lieto core
di ramo in ramo
versi d’amore
cantando va.

*Però si al bosc ombrívol
l’au desventurada
sent algú que li respon,
amb el cor felíç i
de branca en branca
versos d’amor
va cantant.*

Georg Friedrich Händel (1685-1759)

“Agitato da fiere tempeste”, d’*Oreste*

Basat en el llibret de *L’Oreste* de Giangualberto Barlocchi
(1690-1738)

Agitato da fiere tempeste
se il nocchiero rivede sua stella
tutto lieto e sicuro sen va.
*Quan després d'una tempesta furibunda
el timoner torna a veure l'estel que el guia,
pot continuar navegant feliç i lliure de perill.*

Io ancor spero tra l'ire funeste
dar la calma a quest'alma rubella
che, placata, poi lieta sarà.
*Malgrat la fúria destructiva, encara tinc
l'esperança de calmar aquesta ànima inquieta,
que, un cop apaivagada, trobarà la felicitat.*

Leonardo Vinci

“Gelido in ogni vena”, de *Siroe, re di Persia*

Llibret de Nicola Francesco Haym (1678-1729)

Gelido in ogni vena
scorrer mi sento il sangue:
l'ombra del figlio esangue
m'ingombra di terror.
*Sento una sang gèlida
que em corre per totes les venes:
l'ombra del meu fill sense vida
m'omple de terror.*

E per maggior mia pena,
vedo che fui crudele
a un'anima fedele,
a un innocente cor.
*I encara m'esgarrifa més
veure que vaig ser cruel
amb una ànima fidel,
amb un cor innocent.*

Georg Friedrich Händel

“Dopo notte atra e funesta”, d'*Ariodante*

Llibret d'autor anònim

Dopo notte, atra e funesta,
splende in Ciel più vago il sole,
e di gioja empie la terra;
*Després d'una nit fosca i funesta,
el sol brilla amb més força al cel
i omple la terra de joia.*

Mentre in orrida tempesta
il mio legno è quasi assorto,
giunge in porto, e'l lido afferra.
*Una tempesta esfereïdora gairebé va engolir
el meu vaixell, però el vaig poder dur a port
i ara està ancorat prop de la costa.*

Nicola Porpora (1686-1768)

“Alto Giove”, de *Polifemo*

Llibret de Paolo Rolli (1687-1765)

Alto Giove è tua grazia, è tuo vanto,
il gran dono di vita immortale,
che il tuo cenno sovrano mi fa.
*Júpiter poderós, el gran do de la vida immortal,
que el vostre mandat sobirà em concedí,
és la vostra benedicció i la vostra glòria.*

Ma il rendermi poi quella
già sospirata tanto
Diva amorose e bella,
è un dono senza uguale
come la tua beltà.
*Tanmateix, concedir-me aquesta deessa,
tan bella i amorosa i
que tant he desitjat,
és un regal que no té preu,
com la vostra magnificència.*

Leonardo Vinci

“Vo solcando in mar crudele”, d’*Artaserse*

Llibret de Pietro Metastasio (1698-1782)

Vo solcando un mar crudele,
senza vele e senza sarte;
freme l’onda, il ciel s’imbruna,
cresce il vento e manca l’arte
e il voler della fortuna
son costretto a seguir.
*Vaig a la deriva en un mar cruel,
sense veles ni mariners; les onades rugeixen,
el cel s’enfosqueix, el vent bufa amb més força
i em manca destresa per navegar,
però no tinc altre remei que acceptar
la voluntat del destí.*

Infelice, in questo stato
son da tutti abbandonato;
meco sola è l'innocenza
che mi porta a naufragar.
*Ai las!, que en aquest avatar
tothom m'ha abandonat;
només em queda la innocència
que em farà naufragar.*

Georg Friedrich Händel “Scherza infida”, d'*Ariodante*

Llibret d'autor anònim

Scherza, infida, in grembo al drudo;
io, tradito, a morte in braccio
per tua colpa ora men vo.
*Riu, dona infidel, als braços del teu amant,
que ara jo, traït per tu,
als braços de la mort me'n vaig.*

Ma a spezzar l'indegno laccio
ombra mesta e spirto ignudo
per tua pena io tornerò.
*Però tornaré com un esperit nu,
una ombra melangiosa que et turmentarà
i destruirà la vostra infame unió.*

Georg Friedrich Händel “Sento brillar nel sen”, d'*Il pastor fido*

Llibret de Giacomo Rossi (segle XVIII) basat en un
poema pastoral homònim de Gian Battista Guarini (1538-
1612)

Sento brillar nel sen
un novo, lieto ardor
che mi consola.
*Al meu cor sento el fulgor
d'un nou i feliç ardor
que em consola.*

Ah, che la sola speme
del caro amato bene
al duol m'invola!
*Ah, només l'esperança
del meu estimat
m'allibera de la tristesa!*

També et pot interessar...

Palau Grans Veus
Dilluns, 20.02.22 – 20 h
Sala de Concerts

Händel, Vivaldi, Schumann i Rossini

Julia Lezhneva, soprano

Pavel Nersessian, piano

Georg Friedrich Händel

“Rejoice greatly, o daughter of Zion”, de *El Messies*

“Carmelitarum ut confirmet ordinem” del motet *Saeviat tellus inter rigires*, HWV 240

“O nox dulcis, quies serena” del Motet “*Saeviat tellus inter rigires*”
HWV 240

Antonio Vivaldi

“Sposa son disprezzata”, de l’òpera *Bajazet*, RV 703

Georg Friedrich Händel

“Un pensiero nemico di pace” de *Il Trionfo el Tempo e del disiganno*,
HWV 46a

“Credete al mio dolore” d’*Alcina*

Antonio Vivaldi

“Agitata da due venti”, de *La Griselda*, RV 718

Robert Schumann

Liederkreis Op. 39

Gioacchino Rossini

La regata veneziana

Preus: de 30 a 45 €

PALAU
DE LA
MÚSICA
ORFEÓ
CATALÀ

